

Helena Solstrand

Fråga — vi svarar

Under denna rubrik skall vi i fortsättningen besvara läsarfrågor i anslutning till svenskt språkbruk. Frågorna kan även gälla svenska ortnamn och dialekter i Finland och besvaras då av dialekt- och ortnamnsforskarna inom byrån. Frågorna tillställs Språkbruks redaktion.

En viktig del av det dagliga arbetet på Svenska språkbyrån utgörs av telefonrådgivning. Vi får 20–30 samtal per dag — om förkortningar och avstavning, om sammanskrivning och särskrivning, om prepositionsbruk och titelanvändning. Över hälften av frågorna gäller problem i samband med översättning från finska.

Många av de frågor som ställs gäller förstas problem som dyker upp kanske bara en enda gång, såsom översättning av specialtermer, men det finns också frågor som ställs oss snart sagt dagligen. Här följer ett urval frågor av allmänna intresse:

Vad heter "tarra" på svenska?

Svenska språknämnden i Finland rekommenderar ordet *klistermärke*. På finlandssvenskt håll har visserligen ett försök att lansera "fästa" gjorts, men eftersom ordet inte kan förväntas få fotfäste i Sverige har man föredragit klistermärke bl. a. för att det är lätt att förstå och gångbart i hela Norden. I Sverige används ofta ordet *dekal*, men det är betydligt mindre genomskinligt till sin betydelse.

Vad skall overheadprojektorn kallas och vad heter "kalvorna" som används på apparaten?

Apparaten kallas *arbets-* eller *skrivprojektor* och plastfilmerna med text, diagram o.dyl. som projiceras på den benämns *stordior*. Oskrivna blad och rullar kallas *skrivfilm*.

Kotimaisuusaste

Kotimaisuusaste, som anger hur stor del av en produkt som är av inhemsk tillverkning, kan inte översättas ordagrant, utan en omskriv-

ning med "den inhemska andelen" rekommenderas ("den inhemska andelen av X är 30 %").

Vilken är den korrekta benämningen: socialskyddssignum, socialnummer, personsignum, personnummer? Alla dessa förekommer t.ex. i pressen.

Det är riktigt att det råder en viss förvirring i det allmänna språkbruket i fråga om detta begrepp. Det var i samband med att den allmänna sjukförsäkringen infördes som ordet "socialskyddssignum" (*sosiaaliturvatunnus*) introducerades. Men då användningsområdet utvidgades till att gälla befolkningsregistrering överhuvudtaget ändrades även termen. I förordningen om befolkningsböcker från 1970 används *personbeteckning* (*henkilötunnus*), vilket alltså är den term som finns på deklara-tionsblanketter, pass, körkort o.dyl. och som bör användas i allmänt språkbruk. I Sverige och Danmark kallas motsvarande "personnummer", i Norge "födelsnummer".

Vad skall man kalla "sekahaku" på svenska?

Med "sekahaku" menas förhållandet att både damerna och herrarna får bjuda upp på en danstillställning. Det finska uttrycket är rätt målande och används allmänt även av svensktalande i brist på en slående svensk benämning. I Sverige förekommer "demokratisk dans", men uttrycket har inte väckt någon entusiasm i Finland. Det uppfattas synbarligen som alltför stelt och dessutom mångtydigt. Vi har därför på Svenska språkbyrån försökt introducera *allas dans* — det är kort, svenskt och anknyter till det bekanta "damernas dans".

Hur skall man skriva datum?

De internationella standardiseringsorganens rekommendation om datering enligt år-månad-dag-systemet även i allmänt språkbruk har skapat en del förvirring. Sättet har inte vunnit understöd i språkvårdarkretsar, där man ansett att skrivningar av typen 1980-10-26 borde reserveras för maskinläsbara texter och ADB-sammanhang. I vanlig text rekommenderas antingen det s.k. alfanumeriska skrivsättet,

dvs. *den 26 oktober 1980* eller beteckning med enbart siffror, *26.10.1980*, i brev även *26/10-81*. Märk att ordningstal inte såsom i finskan markeras med punkt. Punkt skall sättas ut bara då en annan siffra följer. Skriv alltså t.ex. *26-27.10.1981* och *26.10-26.11.1981*.